

Meditacija i kontemplacija

Mladen Herceg: Vrata u tišinu.

Praksa i povijest kontemplativne molitve.¹

Piše: akademik Ivan Supičić²

Malome nizu značajnih djela s područja meditacije, kontemplacije i mistike koji smo prikazali na stranicama našega časopisa vrijedno je priključiti još jedno, i to iz više razloga. Prvi je nesumnjivo taj što mu je autor Hrvat, a ne Čeh, Nijemac ili Amerikanac (T. Halík, W. Jäger, R. Rohr, J. Marion), a drugi, još važniji, što je riječ o iznimno vrijednom djelu koje svojom jednostavnošću, jasnoćom i snagom zaslužuje punu pozornost. Treći je pak razlog svakako taj što sličnih djela od domaćih – ali i stranih – autora, objavljenih na hrvatskom jeziku, nema mnogo, nego malo, pa su i zato dragocjena. Pogotovo stoga što se tiču bitnog područja religioznog i duhovnog života, onoga molitve, meditacije, kontemplacije i mistike, tj. osobnog čovjekova odnosa s Bogom. A važnijeg pitanja od toga pitanja nema.

Fra Mladen Herceg autor je i drugih knjiga s navedenog područja. Osim toga, duhovni je voditelj mnogih duhovnih susreta koje je održavao i još održava, osobito u Zagrebu, u Košljunu na Krku, ali i drugdje. On i u ovoj knjizi govori ne samo iz svoga velikog, širokog znanja, nego i iz dubine duše i srca, kao netko kojemu je duhovnost vlastito, istinsko, unutarnje iskustvo koje živi i prenosi drugima, a ne tek naučeno znanje. Otuda i ova knjiga dotiče srce, živi je dokaz autentičnosti i iskrenosti koje ne varaju nego uvjeravaju.

¹ Članak je izvorno objavljen u časopisu *Nova prisutnost* 15 (2017) 1, 154-156.

² Akademik Ivan Supičić redoviti je profesor u miru (Muzička akademija u Zagrebu i Université des sciences humaines u Strasbourg (Francuska). Redoviti je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te francuske Académie des sciences, des arts et des lettres u Parizu. Dopisni je član Slovenske akademije znanosti i umjetnosti. U Akademiji vrši dužnost predsjednika Odbora za projekte u Hrvatskoj i Europi. (op. ur.)

Tekst je na prvi pogled jednostavan, gotovo samo informativan, didaktički, gotovo »školnički« impostiran. No, nije to tako. Gotovo svaka rečenica u ovoj knjizi je duboka, značajna, dalekosežna, nabijena smislom i sadržajem koje će otkriti samo oni koji je ne budu čitali površno, »na brzinu«, nego se potrudili da shvate ono što se kaže i krije u njezinim redcima, »između redaka« i iza redaka... Tekst je uostalom živ i zanimljiv, s tu i tamo ubačenim anegdotama i malim životno poučnim pričama, koje ilustriraju mnoge apstraktno izrečene misli. I pri čitanju ove knjige potvrdit će se staro pravilo da se stvari percipiraju na način onoga koji percipira. Netko će u njoj otkriti veliko bogatstvo, a netko će, čitajući je, možda ostati hladan, što će govoriti više o njemu, nego o samoj knjizi.

Dakle, riječ je o djelu za koje bi se moglo reći da je uvod u kontemplaciju i kontemplativnu molitvu, namijenjen ujedno »početnicima«, onima kojima bi to mogao biti prvi korak, ulazak kroz »vrata u tišinu«, ali i onima koji su kroz ta vrata već prošli i zakoračili putem koji od njih vodi dalje. To je gotovo kao neki »sažetak« i »podsjetnik« na niz brojnih i bitnih aspekata duhovnoga puta i života. Tome je posvećen prvi dio knjige koji obuhvaća stotinjak stranica i govori o oblicima molitve u kršćanstvu, o uvježbavanju kontemplacije, o molitvenoj vježbi kao putu u kontemplaciju, o sjedenju, disanju i riječima u molitvenoj vježbi, o poteškoćama na duhovnom putu, o vodstvu na tome putu, o *lectio divina* te o praktičnim uputama uvođenja u kontemplaciju. U tom dijelu knjige riječ je o praktičnoj mudrosti duhovnog života na koju je pozvan svaki čovjek. Autor sustavno i postupno tumači pojedine termine i produbljuje pojedine aspekta s područja duhovnog života, kao što su prisutnost i sabranost, pozornost i probuđenost, razne vrste molitve, ljubav i drugi elementi.

Drugi dio knjige govori o kontemplaciji u kršćanskoj povijesti. Kao uvod u drugi dio knjige preuzet je kratak tekst isusovca Sebastiana Painadatha, u kojem je sažeto rečeno što je zapravo kontemplacija:

„Poznavanje stvari je znanje, a poznavanje sebe je mudrost. Put do postizanja mudrosti jest kontemplacija... U najdubljoj spoznaji sebe susreću se svi ljudi tražitelji, i Istoka i Zapada. Jedan božanski Duh produbljuje svijest i preobražava život. Jedno božansko svjetlo osvjetljuje srca svih ljudi. Kontemplacija je pristup dubokoj dimenziji bitka. U dubokoj kontemplaciji susreću se sve religije. Tišina povezuje srca...“ (str. 107).

U tom dijelu svoje knjige fra Mladen Herceg ocrta duhovne portrete pedesetak kršćanskih kontemplativaca, od ranih pustinjskih otaca, preko više ili manje poznatih i vrlo znanih likova, kakvi su bili sv. Irenej, Grgur Nazijanski, Evagrije Pontski, sv. Augustin, Dionizije Aeropagit, sv. Bernard iz Clairvauxa, Hugo od sv. Viktora, sv. Franjo Asiški, Meister Eckhart, Ivan Tauler, Nikola Kuzanski, sv. Terezija Avilska, sv. Ivan od Križa i sv. Terezija od Djeteta Isusa, do suvremenih kršćanskih učitelja kontemplativne molitve, kakvi su npr. Thomas Merton, Thomas Keating, Willigis Jäger, Kakichi Kadowaki, Anthony de Mello, Richard Rohr i Anselm Grün. Njihova duhovna mudrost veliko je bogatstvo kao i snažan dokaz njezine važnosti te poziv svakome na kretanje njezinim putem. Knjigu zaključuje kratak, vrijedan izbor literature na hrvatskome s područja duhovnog života.

Ovu se knjigu ne samo može, nego i mora svakome preporučiti. Njezinim pozornim, sabranim čitanjem svatko će se itekako obogatiti i duhovno produbiti. Nasuprot tolikim drugim knjigama i knjižuljcima (pseudo)religijske literature obilježenih bezvrijednim bigotizmom, u kojima se autori repetitivno verbalistički nabacuju mnogim praznim i šupljim frazama, ostaju na cerebralnim i mentalnim razinama neke plitke, nezrele i jeftine religioznosti, koja ozbiljno ne dotiče, niti ne mijenja nikoga nabolje, ovo je djelo fra Mladena Hercega dokaz konkretne kršćanske duhovne zrelosti i produbljenosti, jedino vrijedne da se njezinim putem zaputi svaki istinski i iskren kršćanin.